MEMORIA ACTIVITATS 2024

Les activitats de l'any 2024 s'han centrat al voltant de dos programes: De cara al riu, el programa mediambiental que es va fer el mes de maig amb diferents actes que tenien el Llobregat com a eix, i les Jornades de les Colònies Industrials que van tenir lloc el mes d'octubre.

De cara al riu

De cara al riu és un programa de sensibilització i educació ambiental al voltant del riu Llobregat al seu pas pels municipis del baix Berguedà, que es durà a terme durant quatre jornades durant el mes de maig.

L'objectiu del programa és sensibilitzar a la població en general, especialment escolars i públic jove, sobre els espais fluvials com a llocs on desenvolupar-hi diferents activitats: gestió i ús de l'aigua, qualitat mediambiental i preservació de la biodiversitat, contaminació i gestió dels residus o els reptes que cal afrontar davant el canvi climàtic.

Passejada guiada al costat del riu

Les activitats programades van començar **el dia 1 de Maig**, amb un itinerari al costat del riu de l'Ametlla de Merola, guiat pel grup d'educació ambiental **RuralSalut**, per conèixer el conjunt de flora que conforma el bosc de ribera així com del meandre dedicat a l'horta que el riu efectua en aquest punt

En aquesta sessió es van fer accions com la col·locació de senyalització i codis QR amb informació sobre les característiques naturals de l'espai, especialment de la flora i fauna existents.

Al final de la passejada, es va fer **lectura Manifest del riu**, un document que recull els punts essencials de cara a una millor protecció del riu, especialment adreçat al conjunt d'administracions públiques, així com el conjunt de la ciutadania.

En el Manifest es reivindiquen aspectes com la protecció dels elements naturals i patrimonials de la infraestructura existent, el manteniment i senyalització dels camins, la millora d'infraestructures com les palanques, a més d'aspectes de flora i fauna, especialment de protecció dels boscos de ribera.

Un Manifest que té com a objectiu poder disposar d'un entorn fluvial amb les millors condicions del que se'n pugui beneficiar tothom.

L'energia del riu

El diumenge, 5 de maig, també a l'Ametlla de Merola, es va fer un interessant recorregut guiat per especialistes, des de la resclosa i els bagants fins a la turbina i retorn de l'aigua al riu.

Jornada de neteja de la llera del riu

La mobilització de diferents col·lectius, entitats i associacions veïnals en accions de neteja de la llera del riu dins el programa **Let's clean Europe**.

Finalment, dues jornades sobre l'ús del Llobregat. La primera esta centrada en la utilització de l'aigua per generar energia elèctrica neta per a les fàbriques de les antigues colònies industrials.

En aquest programa, el **dissabte 11 de maig**, es va poder fer accions de neteja de brossa i deixalles a **Viladomiu Vell i Viladomiu Nou, Cal Prat, Cal Vidal i l'Ametlla de Merola**, amb la col·laboració dels ajuntaments de Gironella i Puig-reig.

Jornada Parlem del riu

La segona jornada se celebrarà el **dissabte 25 de maig a la Torre Nova de Cal Pons** de Puig-reig sota el títol Parlem del riu. La jornada la va obrir l'alcaldessa de Puig-reig, Eva Serra, i al llarg del matí diversos especialistes presentaran diferents propostes sobre l'ús de l'aigua i els ecosistemes fluvials de la ma d'entitats i col·lectius que treballen el tema.

Era la primera jornada de caràcter divulgatiu sobre el riu Llobregat que s'organitzava al municipi de Puig-reig, amb la voluntat de tenir continuïtat en properes edicions.

Les intervencions van ser seguida per més d'una cinquantena de persones, totes interessades en el contingut que s'exposava, vinculat al riu Llobregat.

Al llarg del matí diversos especialistes presentaran diferents propostes sobre l'ús de l'aigua i els ecosistemes fluvials de la ma d'entitats i col·lectius que treballen aquesta temàtica de l'aigua.

Així, en un primer bloc, prendran la paraula **Joan Riera**, professor del Departament de Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals de la Universitat de Barcelona, que parlarà sobre l'ecologia de rius.

El professor **Roger Argelich**, de FEHM (*Freshwater Ecology, Hydrology and Management*) de la Universitat de Barcelona, tractarà sobre Lectura i avaluació fluvial i el projecte Llegim el Riu

El cap del Departament de Control i Qualitat de les Aigües de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) **Antoni Munné**, va exposar diferents iniciatives que estan en marxa sobre la gestió de l'aigua així com d'actuacions que l'Agència realitza en diferents espais fluvials. En aquest sentit va explicar les línies d'ajut i actuacions existents per la millora dels cursos fluvials, tant en l'aspecte mediambiental com també natural i de qualitat de l'aigua, amb aspectes concrets com la creació de depuradores per a nuclis petits, com seria el cas de les colònies, i també l'impuls a la creació d'escales de peixos en rescloses, per facilitar la mobilitat dels peixos.

En un segon bloc, va intervenir **Xavier Campillo i Besses**, del Grup de Defensa de la Natura del Berguedà, que parlà de la proposta de l'entitat la via verda del Berguedà, seguint l'antic recorregut del ferrocarril de l'Alt Llobregat com a eix de comunicació i mobilitat sostenible entre els municipis i les colònies industrials situades al llarg d'aquest tram.

També es va exposar el treball que realitza l'organització **Capreolus d'Olesa de Montserrat** en diversos punts del riu al seu municipi, com exemple d'entitat mediambiental local, a càrrec de **Joan Soler**.

Una taula rodona en la que hi participaran tots els ponents per trobar punts d'actuació en comú al voltant de la protecció del Llobregat, va cloure la sessió.

Versos vora el riu

Per tercer any, es va celebrar la sessió Versos vora el riu, organitzada conjuntament amb Òmnium Cultural del Berguedà. En aquesta ocasió, la jornada poètica va tenir lloc el **diumenge 7 de juliol a Cal Riera**, coincidint amb la Festa Major de la colònia.

Festival de microdansa 15m²

Des de l'associació es va col·laborar amb el **Festival internacional de microdansa itinerant 15 m²** i que en aquesta edició estava dedicat a l'aigua i el tèxtil al municipi de Puig-reig.

Entre les activitats programades en diferents colònies del municipi, hi hagué una passejada nocturna al costat del Llobregat, tallers sobre el tèxtil, així com visites a Cal Pons, la fàbrica de Cal Marçal o una jornada sobre la dona i el tèxtil, a més de sessions de microdansa a Cal Pons i a Cal Vidal.

Jornades de les Colònies Industrials

Les Jornades de les Colònies Industrials 2024 s'han celebrat els dies 19, 20 i 26 d'octubre, organitzades conjuntament des de l'Associació d'Amics de les Colònies Industrials de l'Alt Llobregat i el Museu de la Colònia Vidal amb la col·laboració de l'Ajuntament de Puig-reig i la Diputació de Barcelona.

El programa d'aquest any va comptar amb dues sessions, una sobre mobilitat al voltant de la recuperació de l'antic traçat del carrilet, i l'altre sobre qualitat de l'habitatge i l'espai públic de les colònies. També es va incloure una bicicletada familiar entre Puig-reig i l'antiga estació de Cal Vidal, així com una representació teatral al Museu de Cal Vidal.

Jornada La via verda del Llobregat. 19 d'octubre

La primera sessió de les Jornades portava de títol **La Via verda del Llobregat. La millor connexió de les colònies i els nuclis urbans seguint l'antic traçat del carrilet** i es va desenvolupar al llarg del matí del dissabte 19 d'octubre a l'antiga estació del ferrocarril de Cal Vidal.

El projecte de Via verda del Llobregat, concretament del tram comprès entre Cal Rosal i Navàs, és un dels eixos importants de cara a facilitar una mobilitat de forma sostenible entre les diferents colònies i els nuclis de població, complementària als

desplaçaments que es puguin realitzar ja sigui amb vehicles motoritzats o el transport públic.

El fet de l'existència cada 1,5 km de nuclis de població, ja siguin antigues colònies industrials o centres urbans entre Navàs i Cal Rosal, motiva disposar d'alternatives al vehicle privat per les necessitats de mobilitat, sobretot l'obligada, ja sigui per qüestions laborals, educatives, sanitàries, comercials o culturals, més enllà de l'exercici físic o de lleure, del conjunt de persones que habiten al llarg d'aquests 30 km.

La sessió va comptar amb la participació de l'alcaldessa de Puig-reig, **Eva Serra**, i els alcaldes de Gironella **David Font, Casserres, Eduard Subirana, Olvan, Sebastià Prat**, i el regidor de Puig-reig i conseller de colònies al Consell Comarcal del Berguedà Josep Parera, municipis implicats en el desenvolupament d'aquesta via per a vianants i bicicletes seguint l'antic traçat del carrilet.

La sessió la va iniciar el responsable de l'Àrea de la Bicicleta del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat, **Marc Casanovas**, que va exposar el treball que s'està realitzant per l'execució d'una via ciclable a l'Eix del Llobregat dins el marc de l'Estratègia catalana de la bicicleta 2025 impulsada per aquest departament en col·laboració amb altres departaments de la Generalitat.

També va intervenir el geògraf berguedà especialista en camins, **Xavier Campillo i Besses**, membre del Grup de Defensa de la Natura del Berguedà, que des de fa més de 20 anys ha treballat en el projecte de recuperar l'antic traçat del ferrocarril com a Via Verda del Llobregat així com de l'Eix Ciclista del Llobregat entre Sallent i Bagà.

Xavier Campillo va exposar el projecte en el que han estat treballant per desenvolupar aquest projecte de via ciclista que comuniqui els diferents municipis de la comarca, especialment l'eix que comunica Berga amb Cercs i els municipis de l'alt Berguedà.

En aquesta línia també va ser important la intervenció de Pere Pons, assessor de l'Àrea d'Infraestructures i Territori de la Diputació de Barcelona, que va explicar l'estratègia que des de la Gerència de Carreteres locals i Mobilitat es treball per incorporar el vianant i el ciclista al conjunt de la xarxa viària. Pere Pons va ressaltar el treball que es porta realitzant des de fa anys per fer efectiva una mobilitat quotidiana de proximitat no motoritzada.

La sessió es va cloure amb la presentació del treball que estan realitzant des de l'estudi Arquitectura Sideral, en el disseny i traçat dels trams de la Via Verda entre l'Ametlla de Merola i Cal Vidal.

L'arquitecte Guillem Canudas va explicar el treball que estan fent per encàrrec dels ajuntaments de Gironella, Casserres, Puig-reig i Olvan, en la redacció de diferents trams del recorregut per on ha de transcórrer aquesta via verda seguint el traçat del carrilet, amb les dificultats que la construcció de l'autovia C-16 va comportar la seva completa desaparició en alguns punts importants del recorregut.

Actualment, l'Ajuntament de Gironella ho posat en servei el tram comprès entre Cal Bassacs i Viladomiu Vell, i en el desenvolupament de nous trams, com el que ha d'enllaçar amb Viladomiu Nou.

Aquest projecte ha d'enllaçar amb el tram que l'Ajuntament de Casserres està a punt d'executar fins al Guixaró. Aquest és un dels trams amb més atractius ja que incorpora el túnel de Viladomiu i segueix pel pont sobre la riera de Clarà, fins arribar al Guixaró.

A partir d'aquest punt entra l'actuació que correspon a l'Ajuntament de Puig-reig, i que ha d'enllaçar el Guixaró amb Cal Prat i d'aquí fins al nucli de Puig-reig. Un dels punts de més dificultat que s'ha de solucionar és la gran rotonda d'accés de Puig-reig Nord a la C-16 i també altres punts en direcció sud com és la rotonda de Cal Vidal o l'accés a l'Ametlla de Merola pel pont de la Granota.

Per part de l'Ajuntament d'Olvan correspondria l'actuació entre Cal Rosal i l'entrada a Gironella, seguint el mateix traçat que compartien tren i carretera i que actualment està gestionada per la Diputació de Barcelona.

Bicicletada familiar de Puig-reig a Cal Vidal. 20 d'octubre

Complementant l'explicació del projecte de Via Verda del Llobregat seguint el traçat de l'antic carrilet, el diumenge 20 d'octubre es va celebrar una acció popular per donar relleu a la necessitat de disposar d'un vial per a bicicletes per fer desplaçaments entre les colònies i el poble.

La trobada va aplegar a una cinquantena de famílies amb fills que en bicicleta es van desplaçar des del centre de Puig-reig fins a l'antiga estació de Cal Vidal, un recorregut d'uns tres quilòmetres.

L'itinerari es va fer per la carretera C-16z que enllaça el nucli de Puig-reig amb l'autovia C-16 i que segueix fins a la colònia Vidal.

Un cop a l'antiga estació de cal Vidal, els participants van poder conèixer com circulava el carrilet de Manresa fins a Guardiola de Berguedà passant pel mig de les poblacions com Sallent, Balsareny, Navàs, Puig-reig, Gironella i Olvan-Berga (Cal Rosal).

Des d'aquí, el tren enfilava seguint el Llobregat cap a Cercs, Fígols - les Mines i Guardiola, a través de filmacions projectades a l'antic magatzem de l'estació de Cal Vidal.

També es van projectar imatges d'algunes de les Vies Verdes a Catalunya, com la d'Olot a Girona i la de Tortosa a la Cava.

La tornada es va fer seguint el mateix recorregut.

Aquesta sortida va comptar amb la col·laboració de grups de famílies de Gironella i Puig-reig, amb el suport de l'Ajuntament, Protecció Civil i Policia Local de Puig-reig.

Jornada Viure en una colònia, avui. 26 d'octubre

Viure en una colònia avui és molt diferent de com es vivia quan l'empresa que la va construir funcionava. L'objectiu de la segona jornada, celebrada el dissabte 26 d'octubre a la Torre Nova de Cal Pons de Puig-reig, era conèixer l'estat actual dels diferents habitatges així com del manteniment dels espais públics.

La sessió va servir per analitzar la situació actual de les colònies industrials de l'Alt Llobregat després del tancament de les fàbriques. Aquestes colònies van tenir un final divers que va condicionar la propietat dels habitatges com també dels equipaments, naus industrials i espais públics.

Així, en algunes colònies els habitatges van ser comprats per treballadors de l'empresa, però en altres s'hi va mantenir la propietat de la mateixa empresa o van ser venudes a tercers, mantenint-se el règim de lloguer.

El mateix va passar amb les naus industrials, la majoria de les quals van ser venudes a nous empresaris, però pel que fa als equipaments i espais públics, en alguns casos van passar a mans municipals i altres, en canvi, son mantinguts per la mateixa propietat privada que gestiona la colònia.

La historiadora i directora de la revista cultural L'Erol de l'Àmbit de Recerques del Berguedà, Rosa Serra Rotés, va ser l'encarregada d'obrir la sessió amb una anàlisi a partir de les diferents etapes o fases que han viscut les colònies industrials al llarg de la seva història.

A partir d'aquí es va donar veu als representants de les associacions de veïns de Cal Rosal, la Plana, l'Ametlla de Casserres, Viladomiu Vell, Viladomiu Nou, el Guixaró, Cal Prat, Cal Pons i l'Ametlla de Merola perquè posessin al dia l'estat en que es troba cada colònia ja sigui a partir de la propietat, l'estat dels habitatges així com el manteniment dels diferents equipaments i els espais públics.

Així mateix, van exposar les diferents serveis que disposen a més d'explicar l'activitat associativa que manté viva la comunitat veïnal.

Projecte Vidàlia

Entre les singularitats existents en la vida de les colònies de l'Alt Llobregat destaca el projecte desenvolupat a Cal Vidal per la cooperativa Vidàlia. Es tracta d'un projecte comunitari integrat actualment per una trentena de persones de diferent procedència, que s'ha establert a l'antiga colònia a partir d'un contracte de masoveria urbana que els permet la rehabilitació dels diferents habitatges i altres espais, entre els quals hi ha l'antiga fàbrica o l'església.

La història de Vidàlia sorgeix fa cinc anys a partir de la signatura d'un contracte amb l'empresa multinacional Hines que havia comprat tots els edificis de la colònia a la família Vidal, propietària de la colònia, per convertir-la en un centre de ressort, amb diferents serveis que fossin atractius per a un públic nombrós.

Amb la crisi immobiliària sorgida a la primera dècada d'aquest segle, Hines va desistir de fer la inversió que s'havia compromès a fer quan havia adquirit la colònia, deixant un deute hipotecari que actualment es troba en mans d'un banc.

Una de les sòcies de la cooperativa, l'Esther, va explicar com funcionen, combinant la rehabilitació d'habitatges per als usos dels socis així com impulsant activitats amb els pocs veïns que encara resideixen a la colònia i que no van ser desallotjats quan l'empresa Hines va comprar tota la colònia ja que tenien un contracte de lloguer indefinit. Així, a banda de conrear els horts i realitzar tasques comunitàries, impulsen diferents activitats per fomentar la interrelació entre tots els residents a Cal Vidal.

La rehabilitació de la colònia Borgonyà

L'arquitecte **Jordi Rogent i Albiol** va exposar el projecte de rehabilitació de la colònia Borgonyà, a Sant Vicenç de Torelló, com exemple de treball realitzat en un conjunt patrimonial declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN).

Jordi Rogent té una llarga trajectòria en l'àmbit patrimonial ja que entre els anys 1993 i 2013 va dirigir el Departament de Patrimoni Arquitectònic Historicoartístic de Ajuntament de Barcelona així com representant municipal a diferents Comissions relacionades amb el Patrimoni en general i el Paisatge Urbà.

En la seva exposició, Jordi Rogent va exposar les dificultats en les quals es van trobar a l'hora de rehabilitar l'antiga colònia industrial, especialment els seus habitatges, pel fet de que el conjunt està catalogat com a BCIN. Ell mateix ja havia participat l'any 2009 en l'expedient de protecció d'aquest conjunt històric i de delimitació del seu entorn.

L'exposició del treball de la colònia Borgonyà manté un paral·lelisme davant futures actuacions que es puguin realitzar a la colònia Pons de Puig-reig, ja que també està declarada BCIN. Només un altre colònia industrial té aquest nivell de protecció i aquesta és la colònia Güell.

Les polítiques de rehabilitació d'habitatges de la Diputació de Barcelona

Finalment, la jornada es va cloure amb una exposició sobre les polítiques d'habitatge que la Diputació de Barcelona ofereix als petits municipis de la demarcació de Barcelona. La presentació va anar a càrrec d'**Isabel Ezpeleta**, responsable jurídica de l'Oficina de la Gerència d'Urbanisme i Habitatge de la Diputació de Barcelona.

La responsable jurídica de l'Oficina de la Gerència d'Urbanisme i Habitatge de la Diputació de Barcelona, Isabel Ezpeleta, amb l'alcaldessa Eva Serra

En la seva exposició, Isabel Ezpeleta va explicar que el 60% dels municipis de la Demarcació de menys de 5.000 habitants estan localitzats principalment en tercera corona metropolitana i a les comarques centrals i que 600.000 persones viuen en municipis inferiors als 10.000 habitants.

Així, les principals línies d'actuació de la Diputació de Barcelona en matèria d'habitatge se centren en donar suport als petits municipis perquè puguin incrementar el parc públic d'habitatges a partir d'adequació d'espais municipals així com la compra o adquisició d'habitatges per destinar-los a usos socials.

També s'ofereix suport a la redacció d'estudis i projectes tècnics de rehabilitació, a més d'estudis de viabilitat per a la construcció d'habitatges en solars municipals. En els darrers anys, a la comarca del Berguedà s'han beneficiat d'aquestes línies d'ajuts els municipis de Gironella, Casserres i Vilada.

La rehabilitació d'habitatges de Cal Marçal

A la jornada també es va presentar el projecte de rehabilitació del conjunt de 82 habitatges de Cal Marçal de Puig-reig a càrrec dels propietaris de la colònia, la família Viladomiu.

A banda de l'explicació tècnica de l'operació, a la tarda es va efectuar una visita al conjunt d'immobles, podent veure les actuacions que s'estan realitzant tant als quatre blocs situats al costat de la carretera com també al carrer d'habitatges situats al costat de la fàbrica.

Segons va explicar **Pere Viladomiu**, gerent de l'empresa familiar propietària de la colònia, es tracta d'una de les operacions més importants de rehabilitació d'habitatges a la comarca del Berguedà gràcies a ajuts dels fons Next Generation.

Les obres de rehabilitació, a banda de la renovació i posada al dia dels diferents serveis, consisteixen en aplicar-los elements d'eficiència energètica tant en els tancaments com també a la teulada i parets exteriors. Així mateix, s'introdueixen elements de climatització interior a partir d'energies renovables, bàsicament solar.

Les actuacions es realitzen tant en els habitatges ocupats com els que es troben en desús per manca de qualitat. L'objectiu de l'empresa és vendre tots els habitatges donant preferència als mateixos inquilins que hi habiten en règim de lloguer i la resta a antics treballadors de l'empresa i familiars d'aquests. La resta s'oferiran al mercat en general.

Com a compensació a l'operació, l'empresa cedirà a l'Ajuntament de Puig-reig el conjunt de vials així com l'església i la rectoria, que es convertirà en un equipament per als veïns de la colònia.

Informatiu TVE

Les colònies industrials, una alternativa als alts preus dels habitatges

https://www.rtve.es/television/20241121/les-colonies-industrials-alternativa-als-alts-preus-dels-habitatges/16340509.shtml

---